

ELS INFORMATIUS

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. ACTIVITAT DE RECERCA: ANÀLISI DE DOS TELENOTÍCIES

1. INTRODUCCIÓ

Podríem dir que informar és posar ordre, és estructurar, organitzar tot un enorme sac de dades i fets que diàriament genera la Humanitat. Els ciutadans i ciutadanes tenim necessitat d'informar-nos, per entendre i conèixer el nostre món. De la manera com s'organitzi, com es desplegui, com s'expliqui la informació es donarà una visió o una altra del món. No deixa de ser lamentable que hi hagi qui del dret a la informació organitza un negoci molt beneficiós per a la seva butxaca, i a sobre manipula la realitat.

Malauradament, les darreres tendències dels informatius tendeixen no cap a una informació rigorosa, que vol buscar les arrels, les causes d'allò que passa, que treballa amb la memòria històrica i que preveu les conseqüències dels fets, sinó que posa dempeus una informació passada pel sedàs de l'espectacle. Sovint es presenten les notícies narrativitzades, com a relats, estructurades com a minidrames o, i això és encara més greu, explotant de forma sensacionalista o morbosa tots aquelles informacions vinculades al dolor o a la mort.

Paral·lelament, es potencien els presentadors-estrella com a centre de l'informatiu, pel seu prestigi o el seu atractiu físic. L'espectacularització dels informatius comporta curiositat, motivació, interès i, especialment, més audiència, que és una de les coses que es busca. Però també té com a conseqüència la superficialitat, la pèrdua de complexitat, la trivialització de la informació i, a la llarga, la pèrdua de confiança de no pocs telespectadors.

Hores d'ara el mite dels informatius com a finestra oberta a la realitat està més que enterrat. Més que finestra, els informatius són pantalla, físicament ja que és l'espai on es projecta un discurs, i són pantalla perquè *tapen* una part de la realitat.

D'allò que podem estar ben segurs és que els informatius ens transmeten la visió que els seus autors tenen de la realitat. Els autors, les empreses, els governs, els grups econòmics que se situen darrere, depenent de la titularitat, de la cadena televisiva.

A l'hora de fer una mínima anàlisi crítica dels telenotícies cal aprendre a distingir entre esdeveniments i comentaris, és a dir, entre explicació de la realitat i valoració de la mateixa. Són diversos els recursos per *injectar* opinió. Es fa mitjançant imatges o a través de la banda sonora: declaracions, comentaris fets a través de la *veu en off*, imatges d'arxiu...

Hi ha valoracions implícites que ens arriben amb el tractament formal: la utilització de determinats plans, l'angulació, els moviments de càmera, el to de veu, el tipus de música... També es transmet ideologia amb la durada de les notícies, amb l'ordre en què són presentades, amb la seva col·locació dins el programa. També, es converteixen opinions en notícia, és a dir, s'ofereixen declaracions o opinions com si es tractessin d'esdeveniments. Cal observar i treure conclusions de la presència desproporcionada de notícies relacionades amb el partit que governa, viatges ministerials, inauguracions d'escassa transcendència o actes merament socials. Es tracta d'informacions que pretenen construir una imatge viva i activa del govern o del cap d'estat. També és ideologia allò que no es diu...

2. ACTIVITAT DE RECERCA: ANÀLISI DE DOS TELENOTÍCIES

L'anàlisi comparativa d'alguns dels informatius que, en un mateix dia i a una mateixa hora, s'emeten per les diverses cadenes de televisió és un exercici summament enriquidor, que permet extraure interessants conclusions, ja sigui des del punt de vista ideològic com expressiu.

L'anàlisi comparativa ajuda a prendre consciència del caràcter discursiu i intencional dels informatius. Ajuda a posar en evidència la càrrega ideològica que, voluntàriament o involuntària, s'amaga darrere de cada programa, de cada cadena. Posa també de manifest els diferents tipus de tractament formal, les diferents concepcions estètiques. Al marge de realitzar aquest exercici, certament molt saludable, cal que els telespectadors ens acostumem a fer *zàping* de tant en tant a l'hora dels informatius perquè ajuda a veure la realitat des d'òptiques diferents.

Abans de realitzar l'anàlisi convé tenir diversos aspectes relatius als informatius:

- a) Criteris informatius. Allò que veiem als informatius és el fruit d'un procés de selecció i rebuig. Les redaccions d'informatius tenen uns criteris que fan que unes notícies siguin conegudes i altres no. Criteris com ara l'existència d'imatges, la proximitat temporal, la proximitat emocional, l'excepcionalitat o la rellevància dels personatges implicats, passen per davant d'altres. El punt de partida sobre el qual cal edificar l'actitud crítica respecte a les notícies de televisió és ésser conscient que allò que se'ns diu als

informatius no és l'única versió possible i objectiva de la realitat, ja que el simple fet de seleccionar unes imatges o unes idees sobre les altres és opinar sobre la notícia.

- b) L'espectacle. Una notícia amb imatges espectaculars, però no de gran transcendència serà escollida en funció de les imatges a què vagi associada. Un fet important, però sense imatges, serà difícilment destacat per les televisions del món. Sovint ens trobem amb *notícies* que busquen l'interès de l'espectador a través d'informacions morboses i impactants. Es tracta d'aconseguir més audiència i més ingressos econòmics. Són, moltes vegades, fets violents que no serien notícia si no tinguessin imatge i que no pretenen altra cosa que servir d'entreteniment impactant.
- c) Emotivitat. Les imatges tenen tanta força perquè ens provoquen emocions. Davant d'això hem de ser conscients d'identificar les imatges com a font que dispara aquestes emocions. És necessari preguntar-se seriosament si les imatges emotives que veiem responen certament a una realitat que mereix que li dediquem la nostra atenció, si no és pur espectacle, en comptes d'informació rigorosa i seriosa.

Cal posar fre al sentiment i al pensament espontani que surt quan veiem una notícia de televisió. Cal la reflexió per sobre de tot. Perquè les coses poden ser com s'ha vist... o pot ser que tot fos diferent... o potser que ni una cosa ni l'altra.

És perillós opinar sobre qualsevol fet del qual només tenim referència a partir d'un minut de telenotícies. Reconèixer la nostra ignorància sobre un tema quan la nostra única font d'informació és la televisió és un acte d'intel·ligència.

Sovint fem massa cas de notícies irrellevants des d'un punt de vista objectiu, però que toquen els sentiments, i no fem cabal d'informacions molt més importants, però que no tenen imatges ni venen espectacle.

A continuació plantejarem la comparació de dos informatius per tal d'entendre els informatius televisius com a discurs no objectiu. Tractarem d'intentar superar el mite de la televisió com a reflex de la realitat.

A l'hora d'abordar l'anàlisi i la comparació d'informatius ens fixarem en l'estructura de cada telenotícia: durada, quantitat de les notícies, blocs en què està dividit...

Analitzarem com s'aconsegueix l'interès de l'espectador en cada informatiu:

- Per la proximitat de la notícia.
- Per l'exotisme o llunyania de les informacions.
- Per la quantitat d'acció de les notícies.

- Per la morbositat en les aproximacions a temes relacionats amb el dolor i la mort.
- Per la recerca del drama i el conflicte.
- Pel divisme, la personalitat o l'atractiu dels conductors.

També ens fixarem amb la càrrega ideològica, en l'ordre i duració de les notícies, o el grau de simplificació o complexitat amb què són explicades les notícies.

Compararem, en les notícies conflictives, la quantitat de punts de vista contraposats que surten en cada informatiu. Analitzarem la quantitat de notícies governamentals o del partit en el govern que s'ofereixen en cada un dels informatius. Les compararem amb les que s'ofereixen dels partits de l'oposició.

Finalment, caldrà arribar a unes conclusions.

L'esquema d'anàlisi dels informatius és el següent:

1.- Qüestions generals.

1.1. Valorar els dos informatius des del punt de vista d'agradar o no agradar, justificant l'opinió.

1.2. Avaluar quin informatiu dels vistos connecta més amb els interessos personals, analitzant el perquè.

2.- L'estructura.

2.1. Comprovar la duració global de cada informatiu, la quantitat de notícies que s'ofereixen en cadascun.

2.2. Analitzar l'estructura de cada informatiu, els blocs en què s'estructuren les notícies: internacional, nacional, cultura, esports, el temps...

2.3. Analitzar el temps dedicat a cada bloc i la quantitat de notícies que el componen en cada informatiu.

3. Nivell d'interès.

3.1. Avaluar com s'aconsegueix l'interès de l'espectador en cadascun dels informatius:

- *Per la proximitat de les notícies a les preocupacions de l'espectador.*
- *Per l'exotisme o llunyania de les informacions.*
- *Per la quantitat d'acció de les notícies.*

- *Per la morbositat en les aproximacions a temes relacionats amb el dolor i la mort.*
- *Per la recerca del drama i del conflicte .*
- *Pel divisme, la personalitat o l'atractiu dels conductors.*

3.2. Avaluar, comparativament, si se sacrifica la profunditat i la complexitat per l'espectacularitat.

4.- La càrrega ideològica.

4.1. Analitzar la càrrega ideològica de les notícies:

- *L'ordre. Càrrega ideològica que es deriva de l'ordre de les notícies i de la seva jerarquització.*
- *Duració. Càrrega ideològica que es deriva de la duració atorgada a una mateixa notícia en els diversos informatius.*
- *Comparar el grau de simplificació o de complexitat amb què són explicades les informacions en cada cas, sobretot en les notícies conflictives.*
- *Comparar, en les notícies conflictives, la quantitat de punts de vista contraposats que surten en cada informatiu.*
- *Analitzar la quantitat de notícies governamentals o del partit en el govern que s'ofereixen en cada un dels informatius. Comparar-les amb les que s'ofereixen dels partits de l'oposició.*